

DOSSIER DEL PROFESSORAT

L'EMPREMTA ISLÀMICA A MENORCA

La visita a un jaciment arqueològic i al Museu de Menorca

És important aprofitar els recursos que es troben al nostre voltant i fer sortides per l'entorn. Sempre serà millor poder veure i visitar allò que l'alumne estudia que no llegir-ho o veure'n una fotografia. Aquestes sortides serviran també perquè l'alumne prengui consciència de la nostra riquesa cultural i perquè aprengui a respectar-la i a estimar-la.

Educar mitjançant el patrimoni històric és quelcom més que donar-lo a conèixer, és ensenyar a respectar-lo, valorar-lo, gaudir-ne i difondre'l. Per aquest motiu és important que l'alumnat conegui alguns dels jaciments des d'on es recuperen els materials arqueològics.

Per altra banda, també s'han de donar a conèixer els espais que utilitzen els arqueòlegs en l'exercici de la seva professió i, d'aquesta manera, transmetre la importància que té l'arqueologia com a font per a la història.

El paper del Museu de Menorca, en aquest aspecte, és vital, ja que és l'espai físic on es dipositen les restes materials recuperades de les excavacions arqueològiques (excepte les del municipi de Ciutadella).

El material arqueològic recuperat de les excavacions representa un dels testimonis més directes del nostre passat, però, a causa de l'enorme fragilitat que presenta, és prioritari vetllar per conservar-lo. D'aquí la importància que assumeix el Museu de Menorca i tots els museus.

Continguts

- Història: el món medieval islàmic de Menorca
- Les fonts històriques i la seva classificació
- El nostre patrimoni històric i cultural
- La línia del temps
- Iniciació al coneixement científic i com s'aplica a les ciències socials

Vocabulari relacionat

- Alqueria
- Islam
- Al-Àndalus
- Rafal
- Almoràvit
- Califat
- Taifa
- Sínia
- Àrab

Recursos per a l'aula

- BARCELÓ, Miquel; RETAMERO, Félix (2005). *Els barrancs tancats. L'ordre pagès al sud de Menorca en època andalusina (segles X-XIII)*. Col·lecció Recerca. Maó.
- CATEURA BENNÀSER, Pere (2006). "La Menorca musulmana en temps dels cristians (1230-1287)" *Publicacions des Born 15-16*. Ciutadella de Menorca, pàg. 29-47.
- COLL CONESA, Jaume (2006). "La ceràmica islàmica dels segles XIII-XIV: les restes d'una cultura" *Publicacions des Born 15-16*. Ciutadella de Menorca, pàg. 115-150.
- RIERA RULLAN, Mateu (2000). "Estudi dels materials: investigacions al voltant de l'excavació del solar de Correus de Ciutadella." *Publicacions des Born 7*. Ciutadella de Menorca, pàg. 129-150.

Propostes per al treball a l'aula

Amb l'objectiu d'aprofitar al màxim la visita al Museu de Menorca, es proposa al professorat algunes idees o orientacions de treball previ que es poden desenvolupar a l'aula. No es tracta de fer un treball en profunditat, sinó més bé d'adquirir alguns coneixements previs.

Pot resultar interessant presentar al grup d'alumnes un seguit d'imatges d'època islàmica: el Castell de Santa Àgueda, el campanar de la Catedral, una sínia, un sistema de regadiu, la figura de Sa'ïd Ibn Hakam i la seva cort literària, dinars, etc.

S'acompanyen les imatges amb una sèrie de preguntes i observacions per tal de fer reflexionar els alumnes sobre les diferències entre la manera de viure en època medieval i actualment.

- Es pot parlar de les religions, quines diferències i similituds hi ha amb la cristiana o d'altres.
- Es pot parlar de la llengua i literatura: com s'escriu, quin alfabet s'utilitza, etc.
- Es pot pensar com podrien anar vestits, què menjaven (no es podia consumir porc), on vivien...
- Els amulets que tenien per protegir-se (al museu de Menorca n'hi ha un).
- Com enterraven els morts durant l'època islàmica.

Es recomana veure el següent vídeo abans de fer el taller:

<https://youtu.be/a9QyAZ7kXh8>

Correspon al tercer capítol 3 de la Increïble història de les Illes Balears, dedicat a la cultura islàmica al nostre arxipèlag, una producció d'IB3.

Un cop fet el taller, ja dins l'aula es pot fer un treball de síntesi recordant aspectes que, actualment, romanen ben vius a Menorca, com són la toponímia i la introducció de nova tecnologia i espècies vegetals.

